

Recente ontwikkelingen op de woning(bouw)-markt en beleidsopties

Peter Boelhouwer

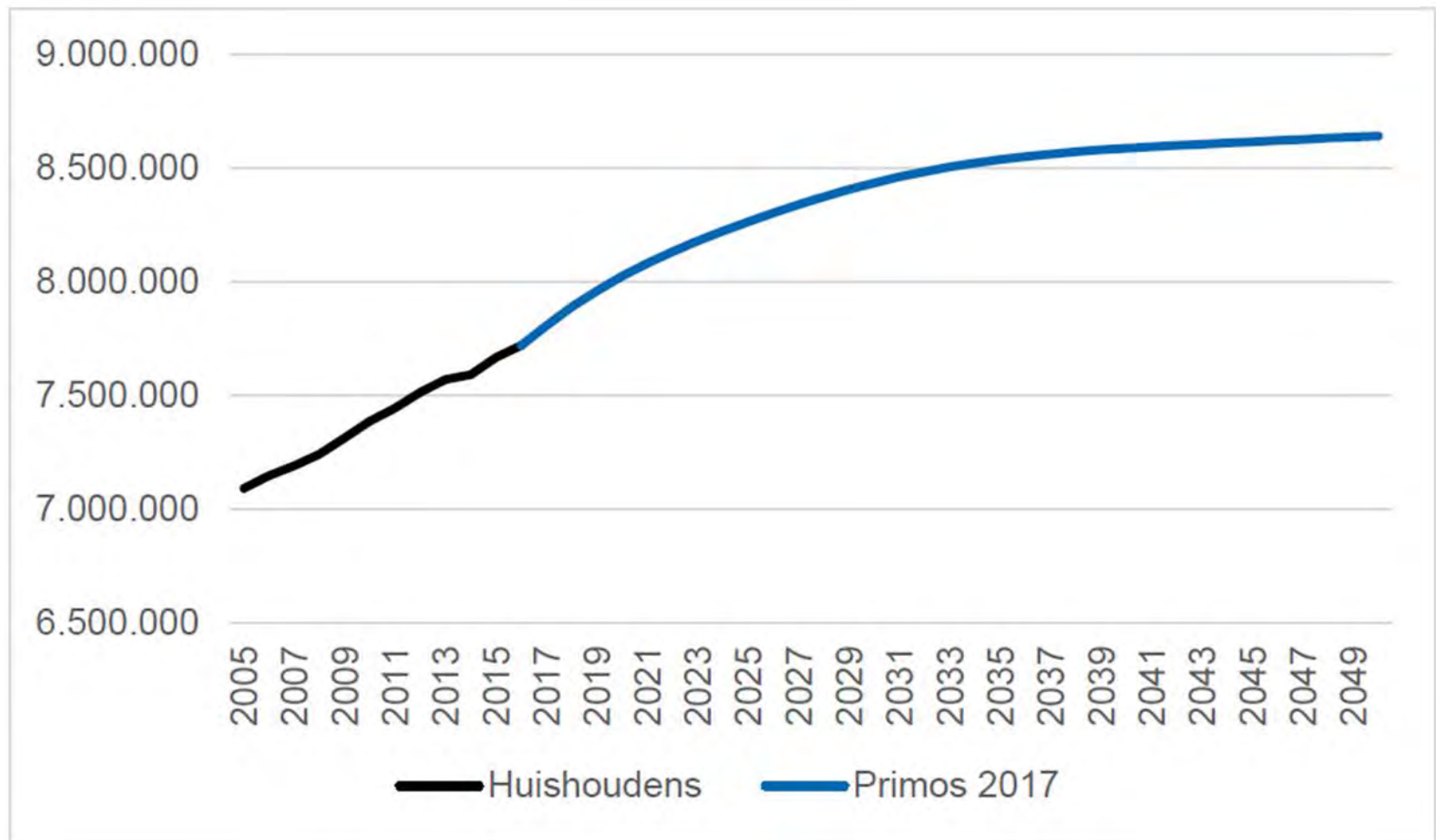
16-05-2019

Inhoud

- Demografische ontwikkelingen
- Achterblijvend woningaanbod
- 2018/2019: naar een nieuw evenwicht op de woningmarkt?
- Waar en wat gaan we bouwen?
- Dilemma's woningbouwproductie
- Beleidsopties

Demografische ontwikkelingen

Totaal aantal huishoudens, 2005-2050

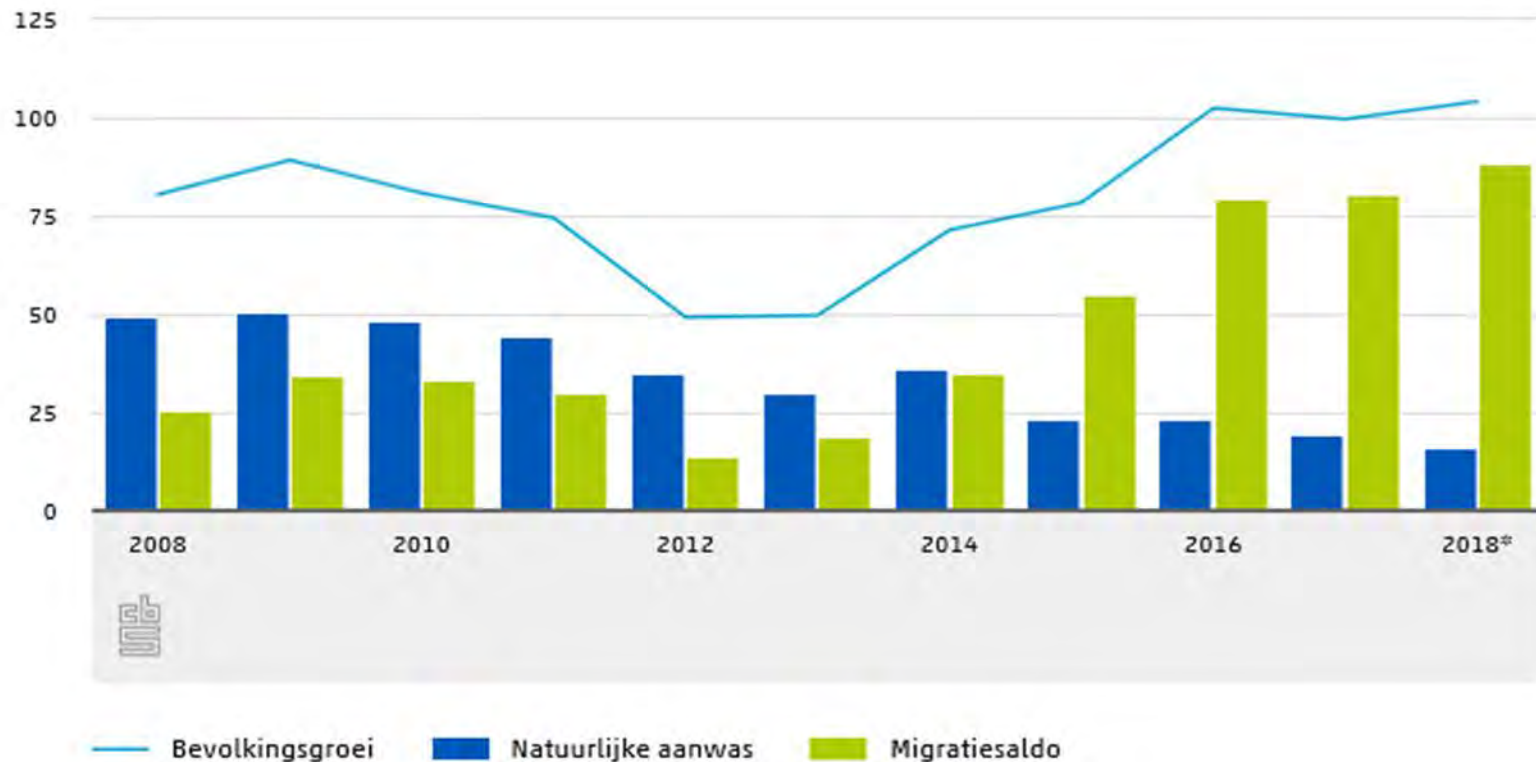
Bron: ABF Research

Woningvraag neemt sterk(er) toe

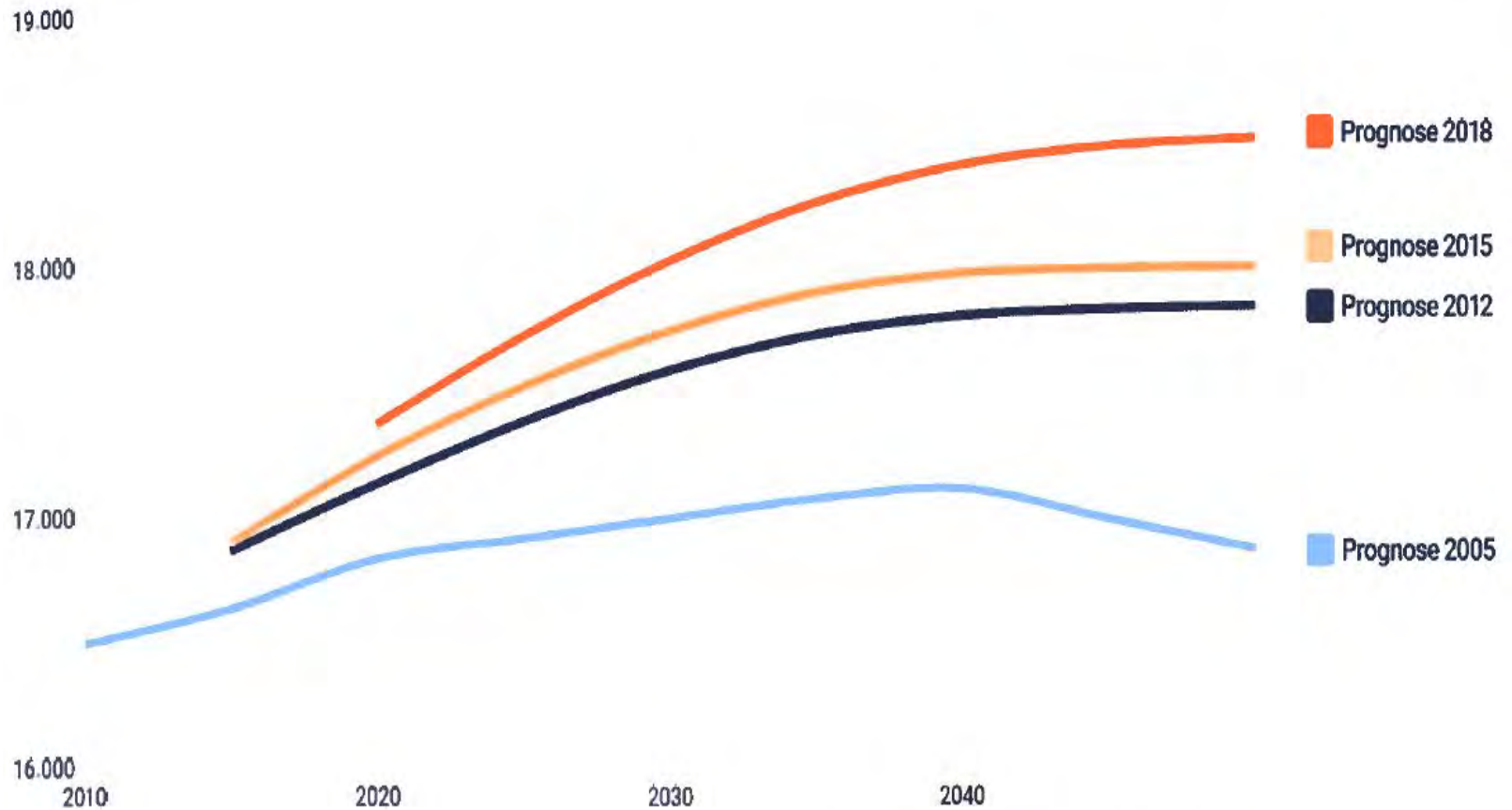

Bevolkingsgroei, natuurlijke aanwas en buitenslands migratiesaldo

Bron: ABF Research, Primos 2017 - CBS (2005-2016)

CBS bevolkingsprognoses uit verschillende jaren

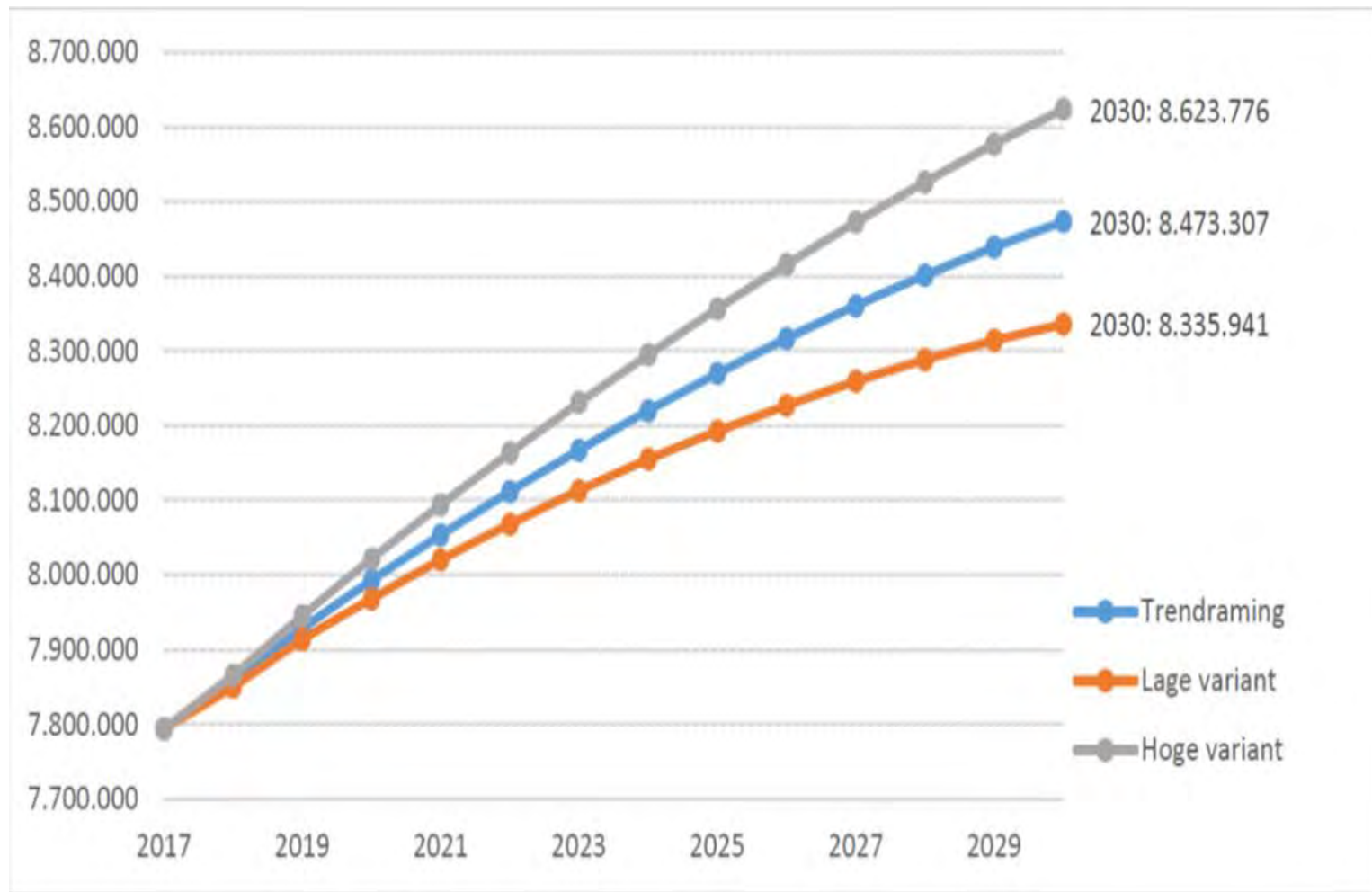

BRON | CBS, prognoses uit verschillende jaren

In aantallen inwoners (x 1.000)

Bron: Themometer Koopwoningen voorjaar 2019, NVB

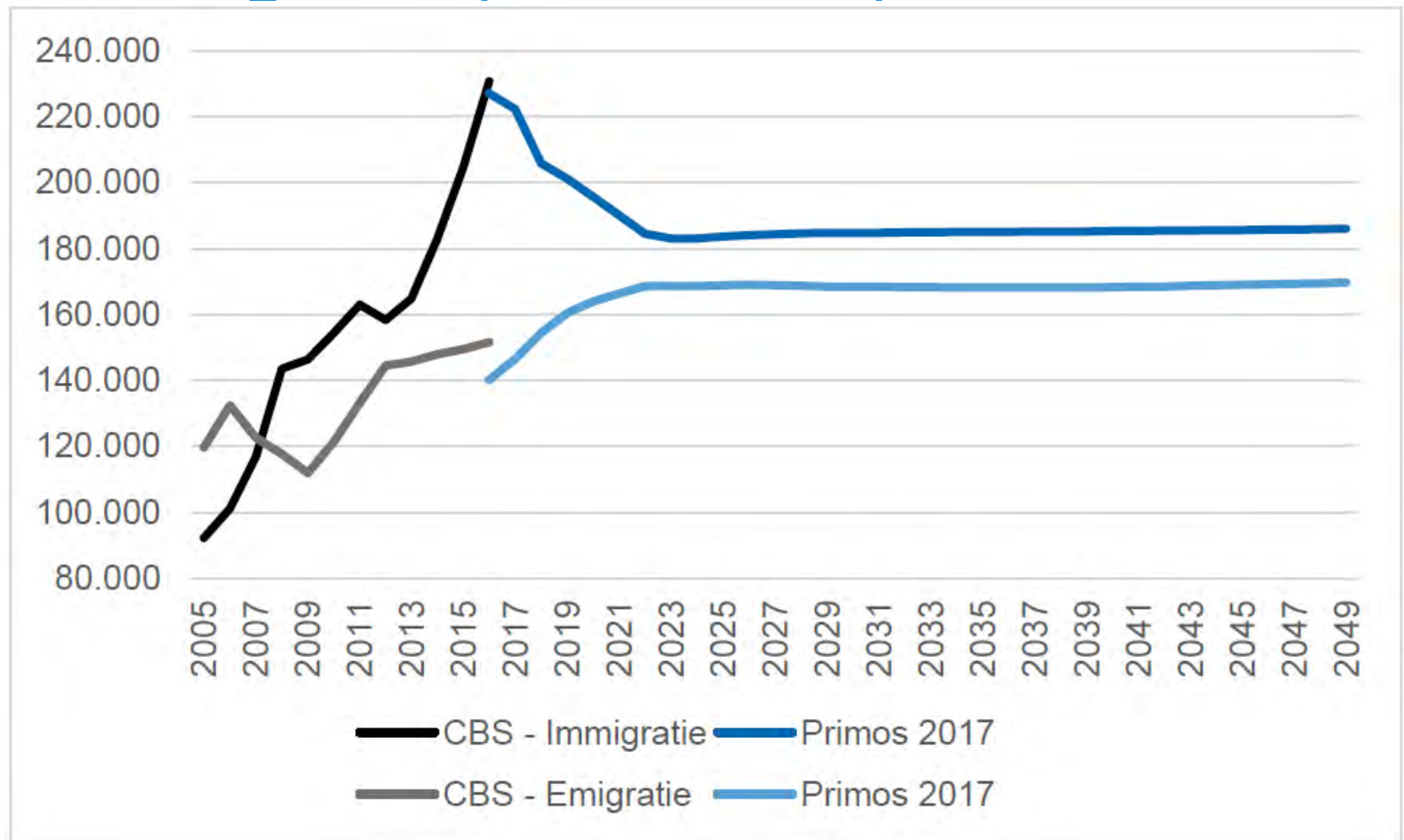
Prognose huishoudensomvang 2017-2033 volgens hoge en lage demografische groeivariant

Bron: Primos 2018, Staat van de woningmarkt 2018

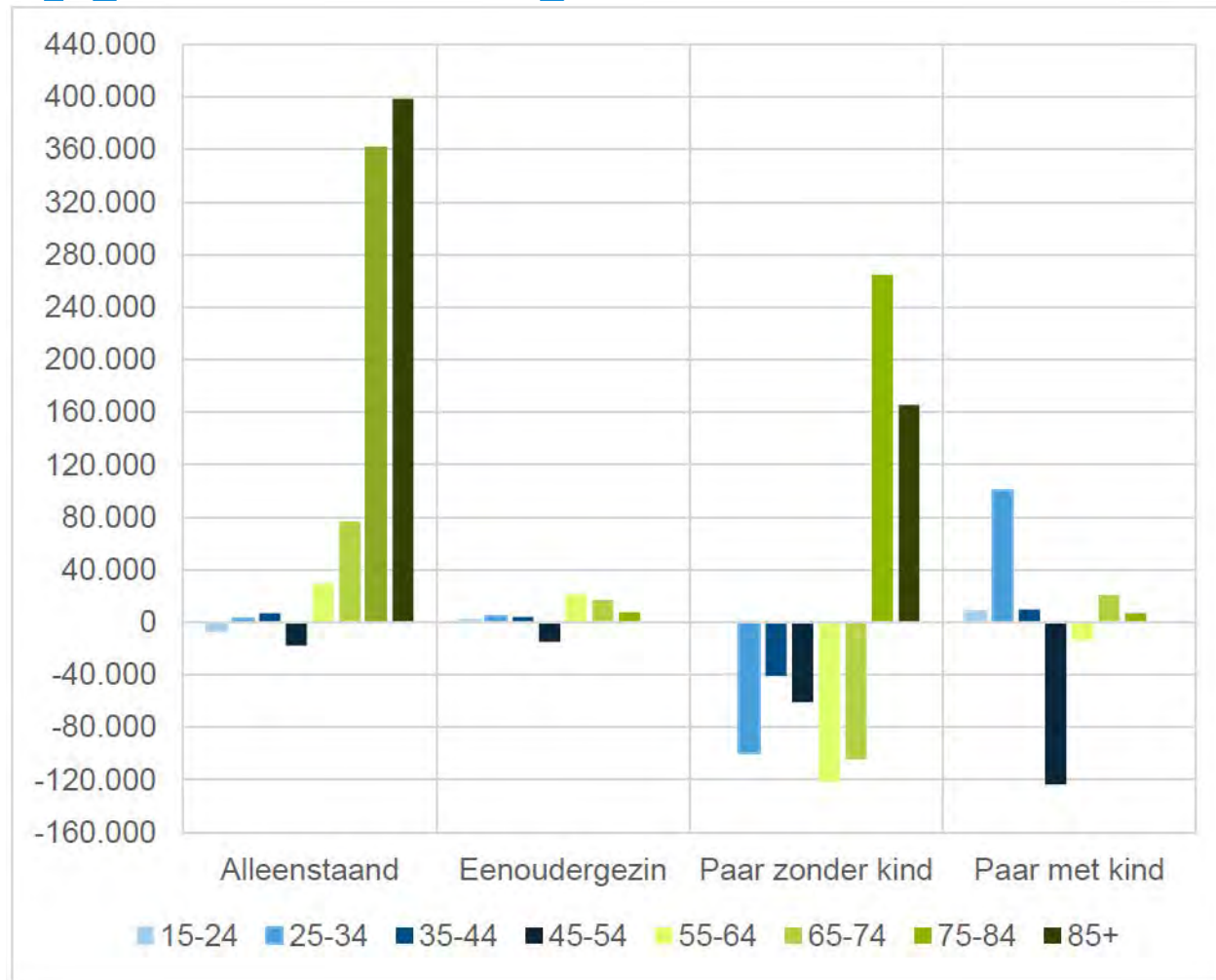

Ontwikkeling en prognose immigratie en emigratie (2005-2049)

Bron: ABF Research, Primos 2017 (2016-2049) - CBS (2015-2016)

Toename aantal huishoudens naar type en leeftijd

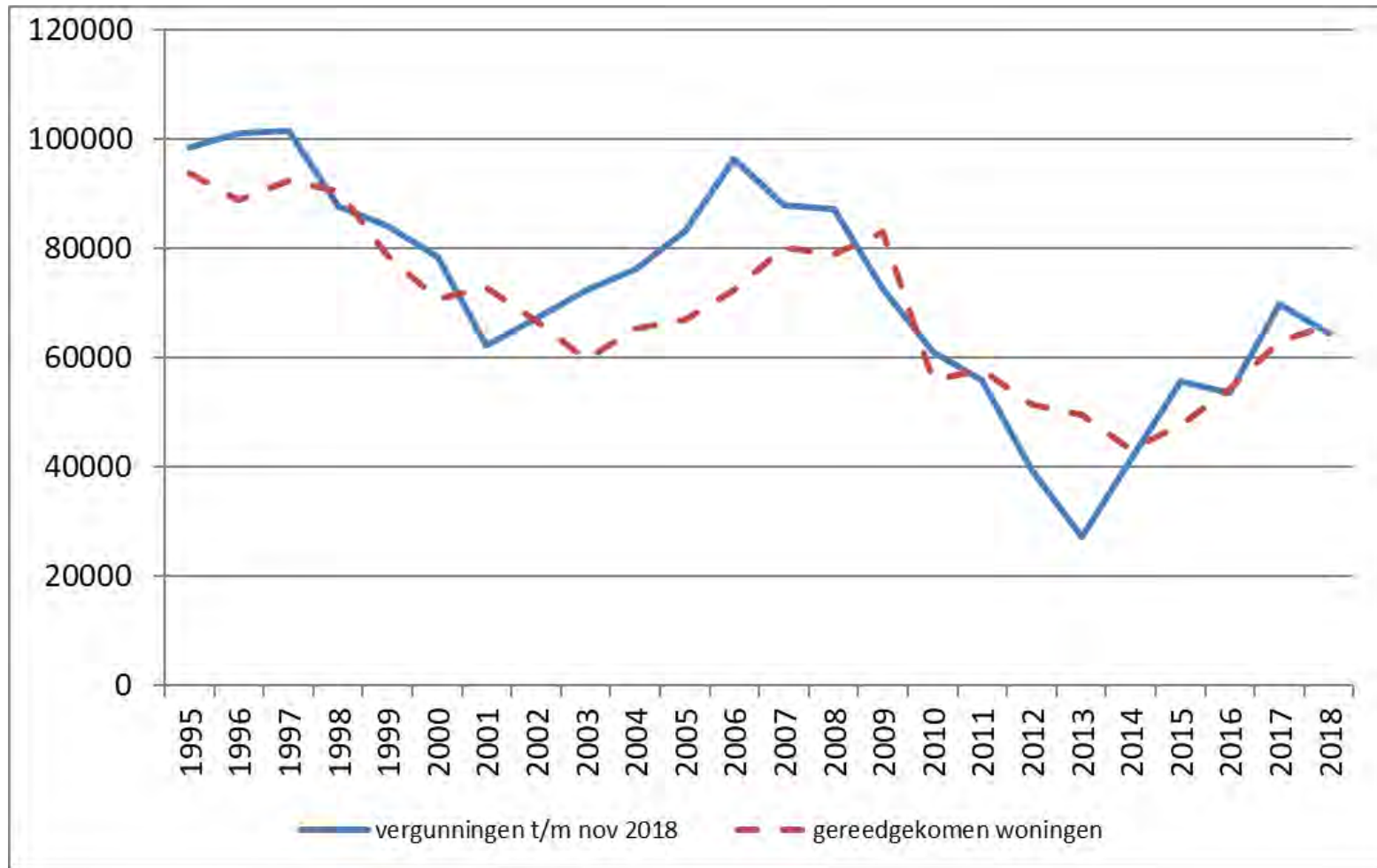
Bron: ABF Research, Primos 2017 (2016-2049)

Consequenties demografie voor de woningvraag

- Nog 700.000 tot 1,6 miljoen huishoudens tot 2040
- Ontbreken van bevolkingspolitiek: groeien we richting de 22 miljoen inwoners?
- Groei bestaat vrijwel uitsluitend uit eenpersoonshuishoudens
- Dubbele vergrijzing
- Vraag naar stedelijk wonen neemt toe, maar nog steeds grootste vraag naar groenstedelijke woonmilieus
- Gezinnen en ouderen (sinds kort) trekken vaker weg uit de grote steden
- Weinig doorstroming bij oudere alleenstaanden
- Traditionele doelgroep daalt niet langer, maar stijgt (door zowel demografische als economische ontwikkelingen)

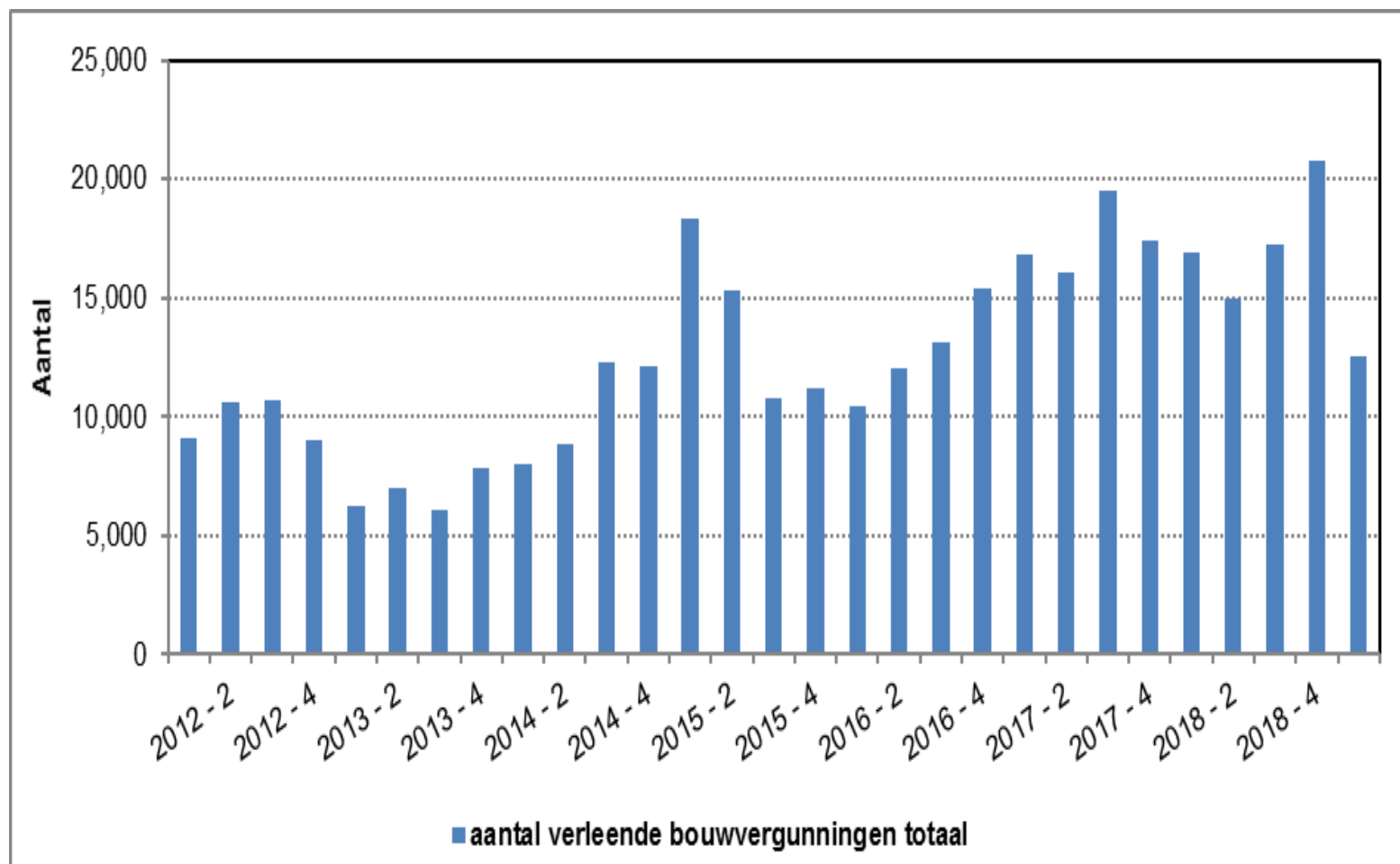
Woningaanbod blijft achter: oplopend woningtekort

Woningproductie en verleende bouwvergunningen, 1995-2018

Bron: CBS

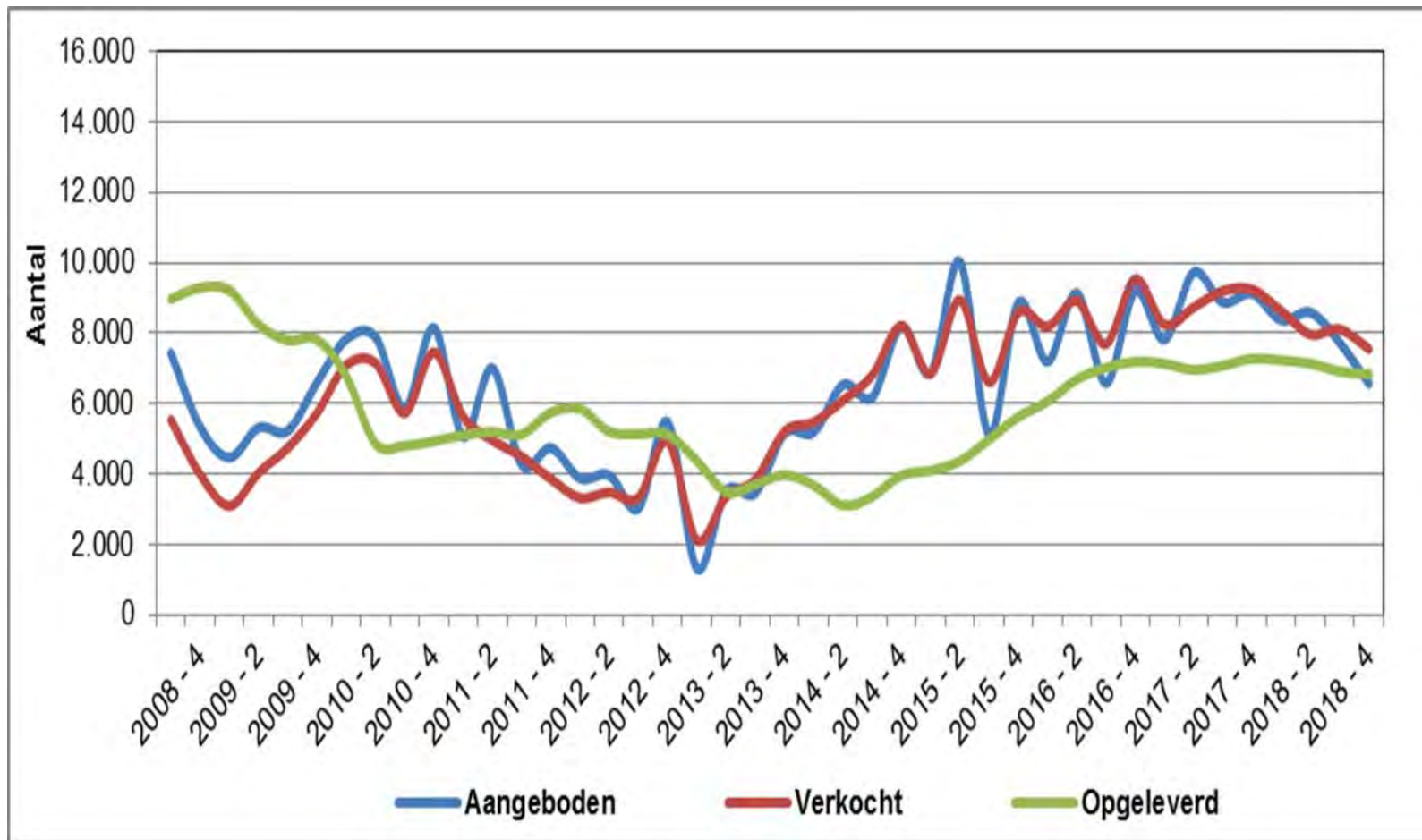
Bouwvergunningen 2012-2019 Q1

Bron: CBS

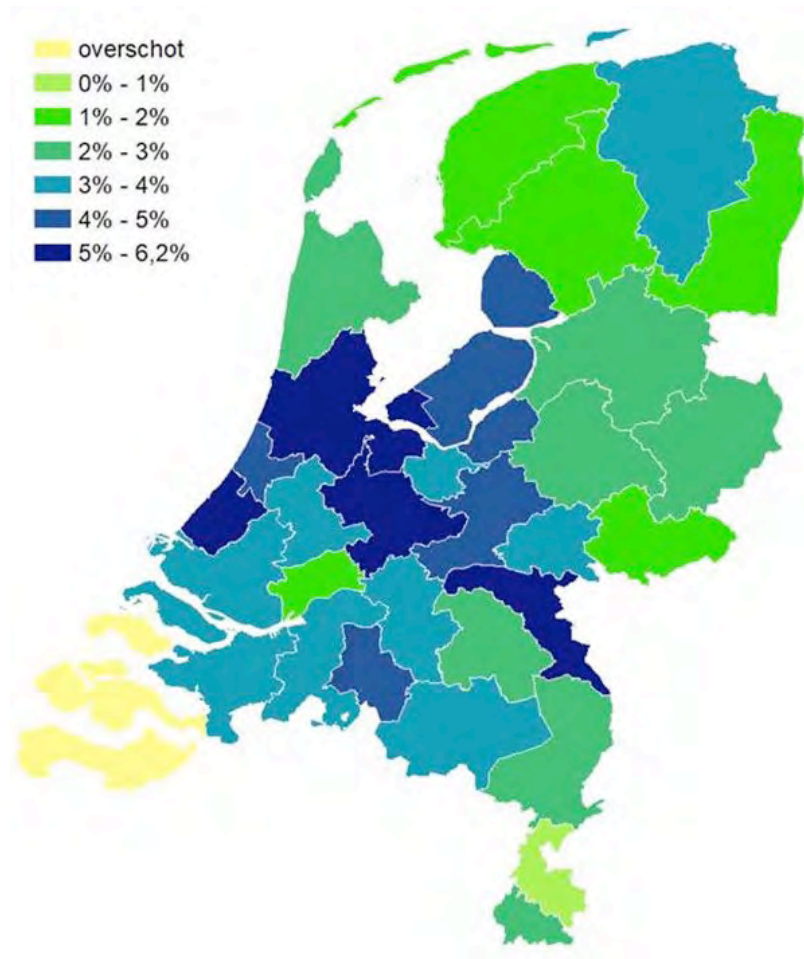

Aantal aangeboden, verkochte en opgeleverde nieuwbouw koopwoningen 2008-2018 Q4

Bron: OTB / Neprom/ BZK

Regionale woningtekorten per woningmarktgebied 2019

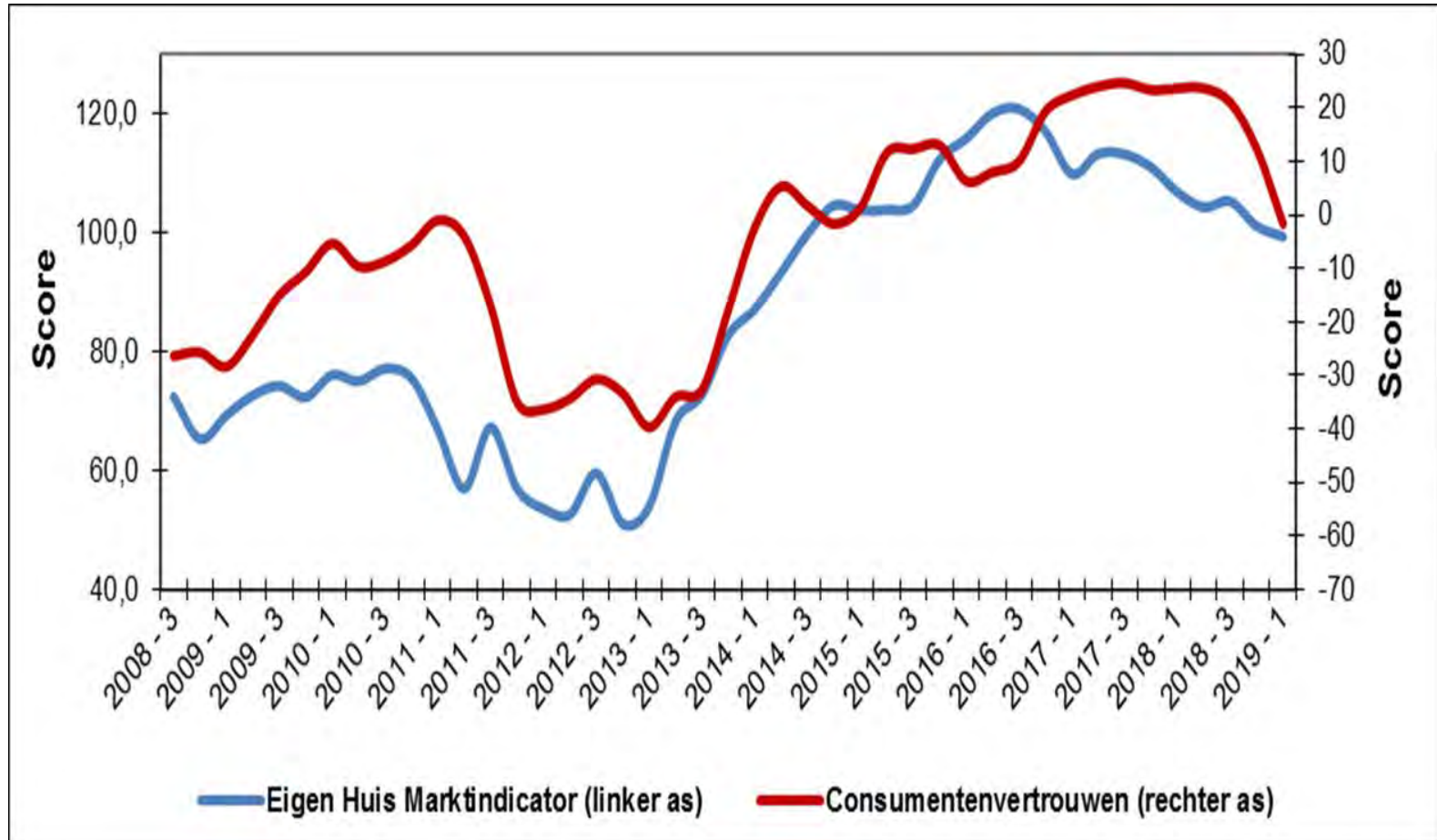

Bron: Primos 2019

2018/19 Naar een nieuw evenwicht op de woningmarkt?

Eigen Huis Marktindicator en CBS consumentenvertrouwen 2008-2019Q1

Bron: OTB/CBS

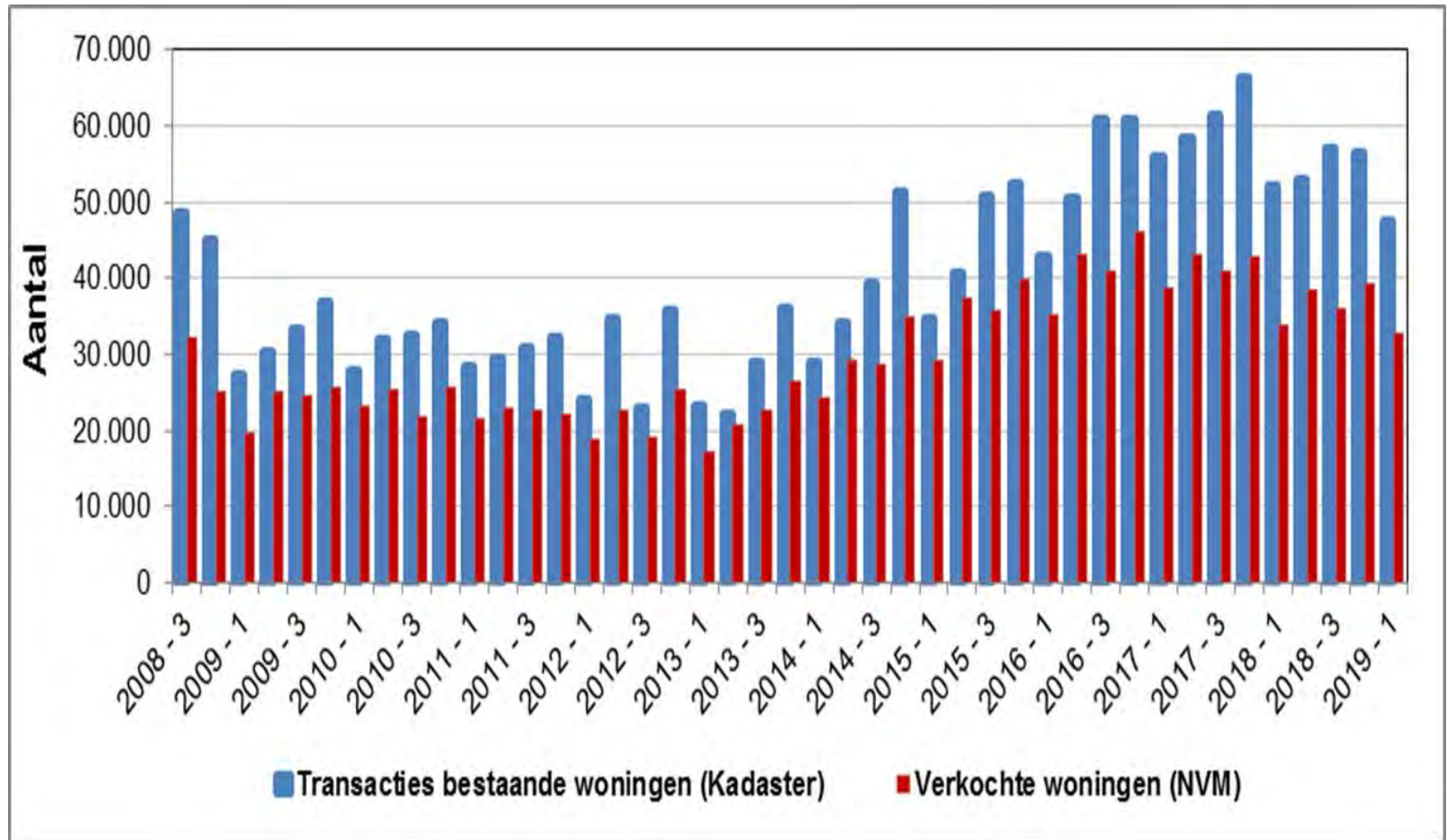
Samenhang transacties en Eigen Huis Marktindicator 2009-2019

Bron: Vereniging Eigen Huis en Kadaster

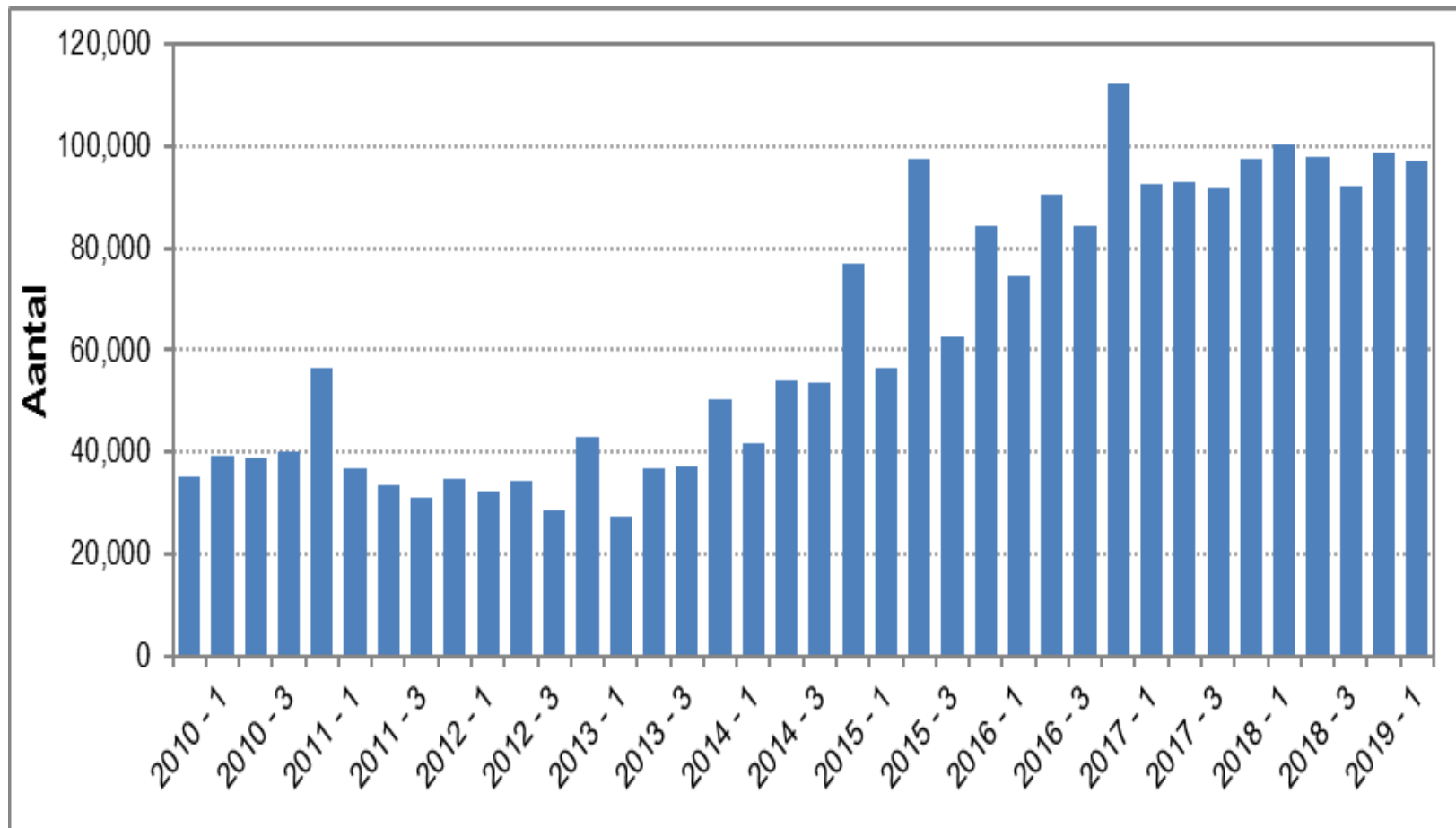

Aantal verkopen bestaande woningen, 2008-2019 Q1

Bron: Kadaster, NVM

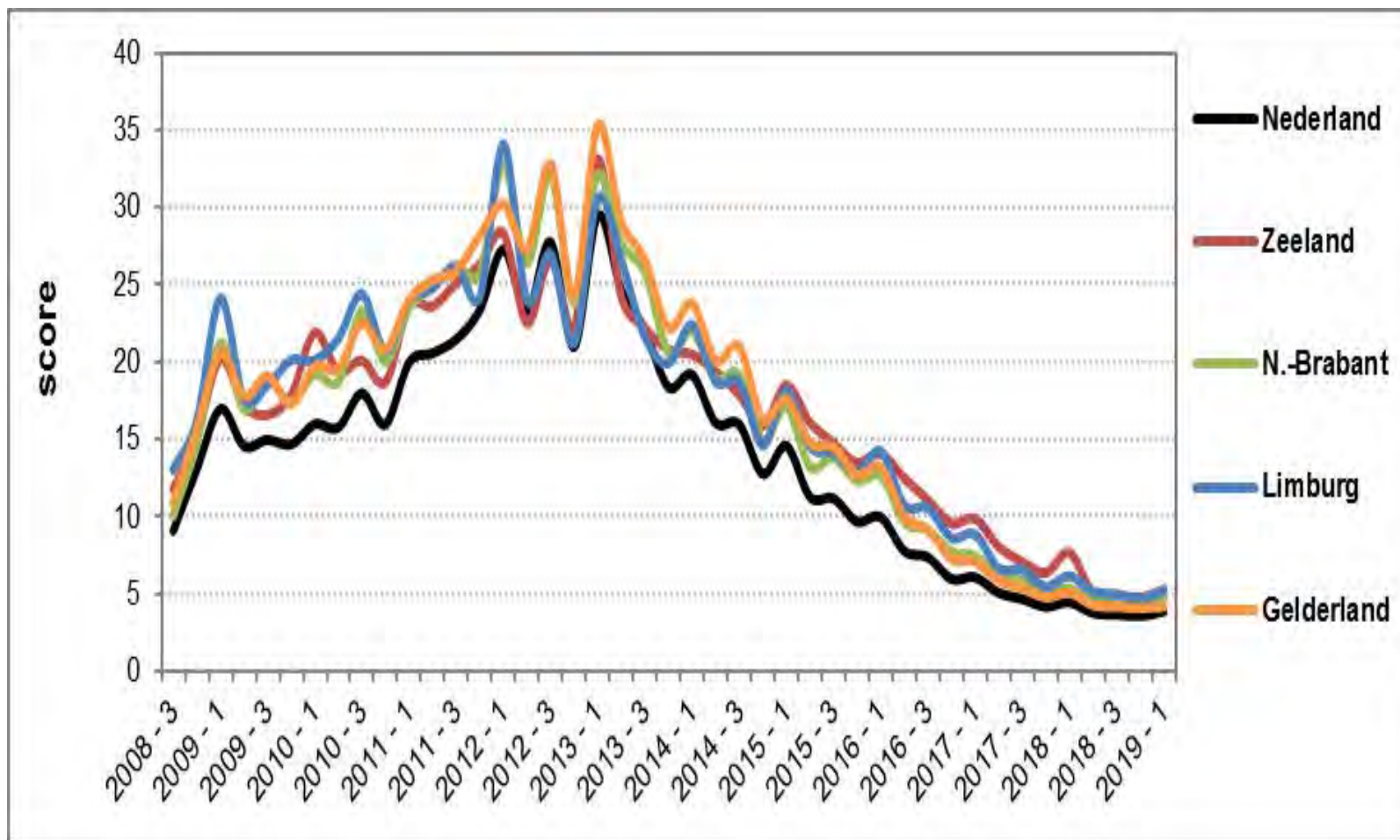
Aantal hypotheekaanvragen, 2009 Q1

Bron: HDN/Kadaster

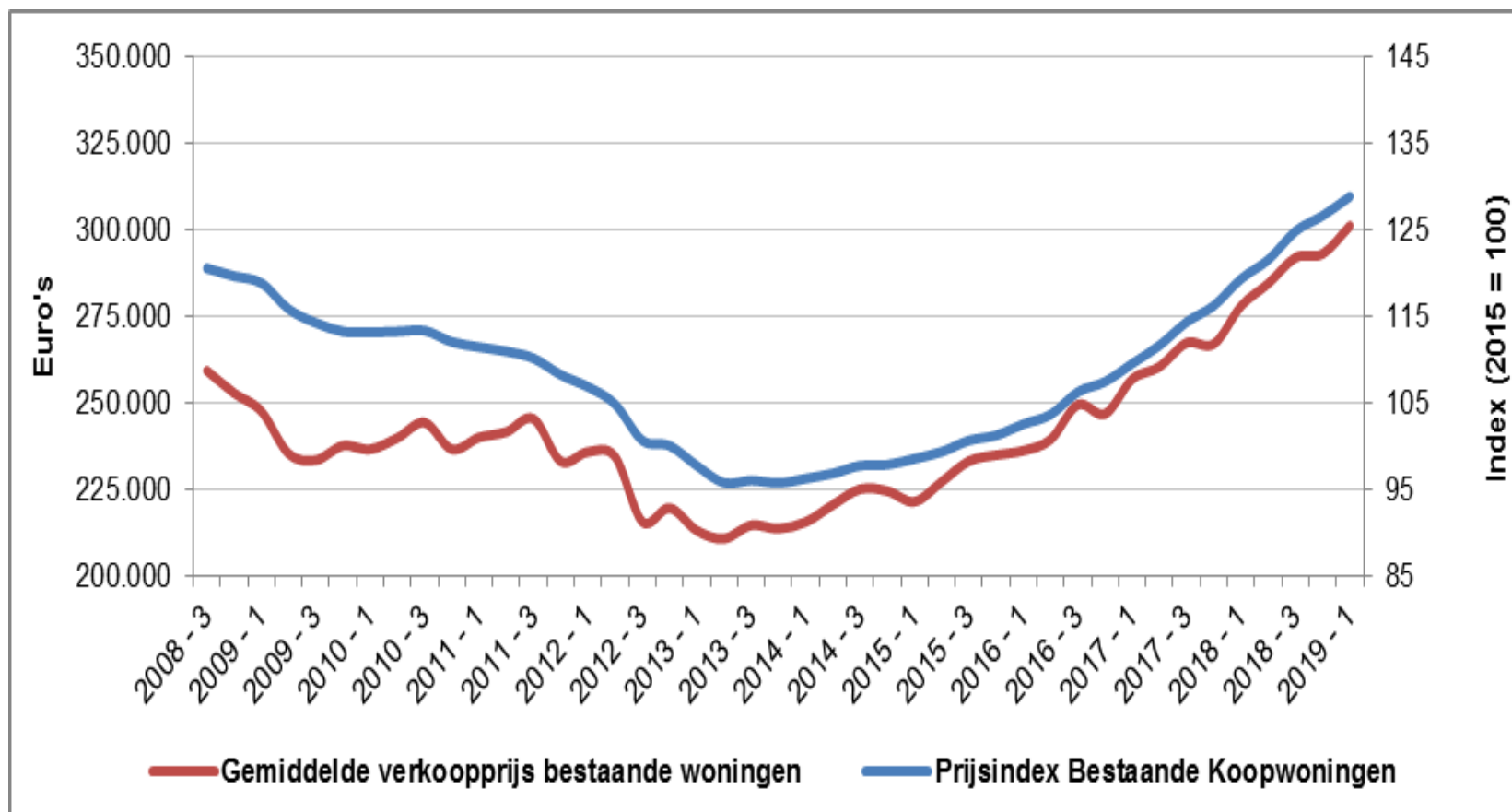

Markt verruimt enigszins (krapte indicator)

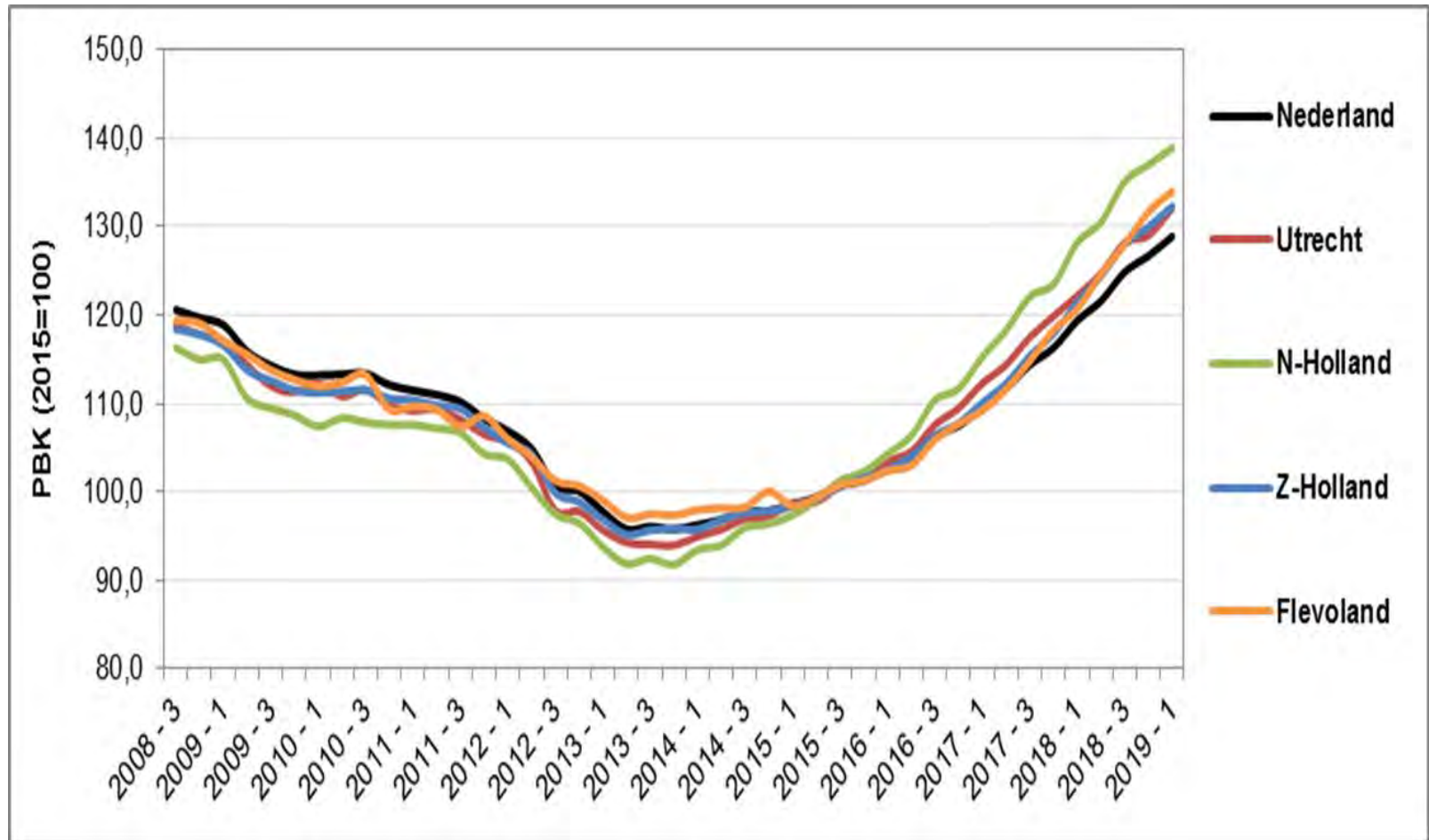
Bron: NVM/MNW

Gemiddelde verkoopprijs en prijsindex bestaande woningen 2009-2019 Q1

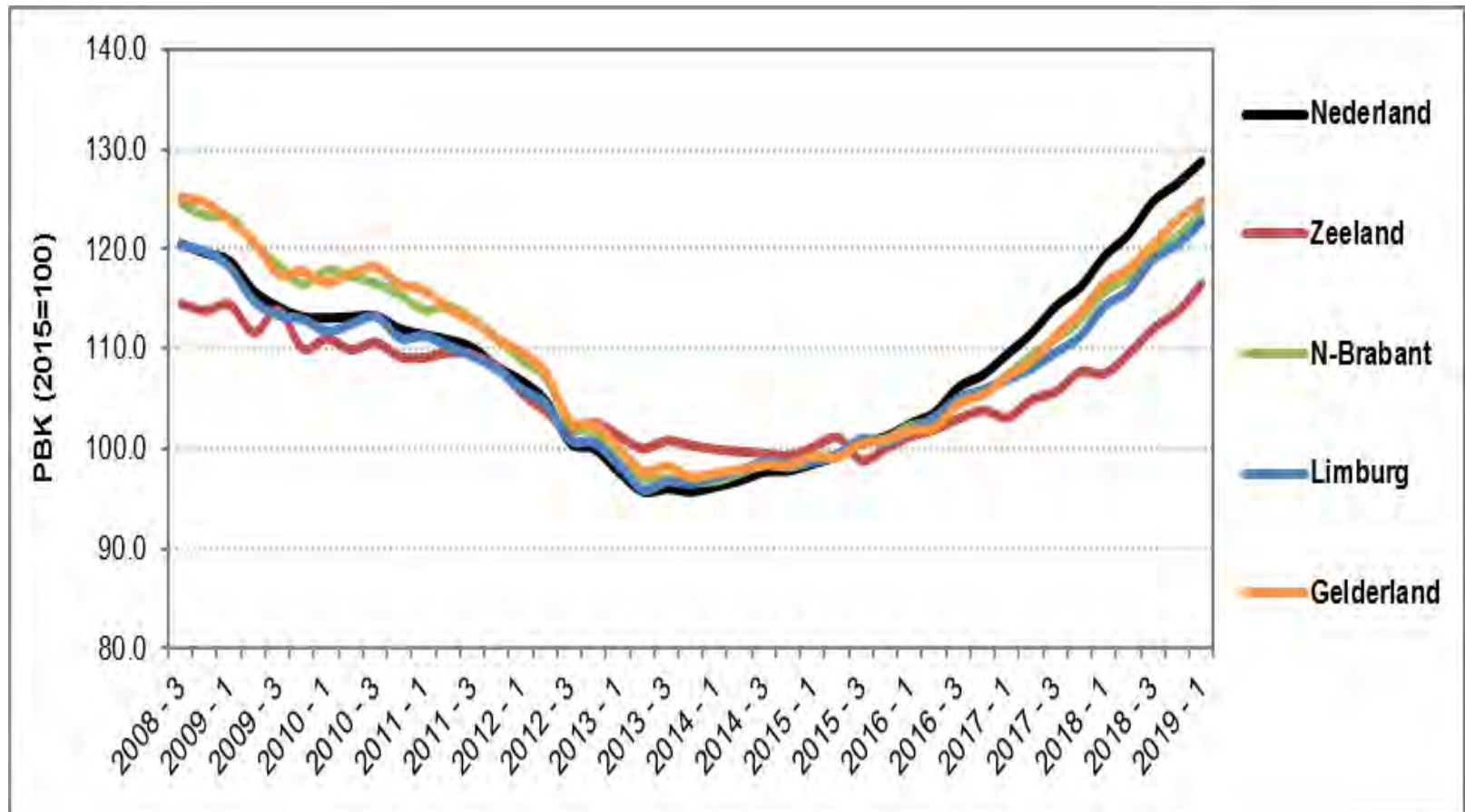
Bron: Kadaster, CBS

Prijsindex bestaande woningen in Randstad 2008-2019 Q1

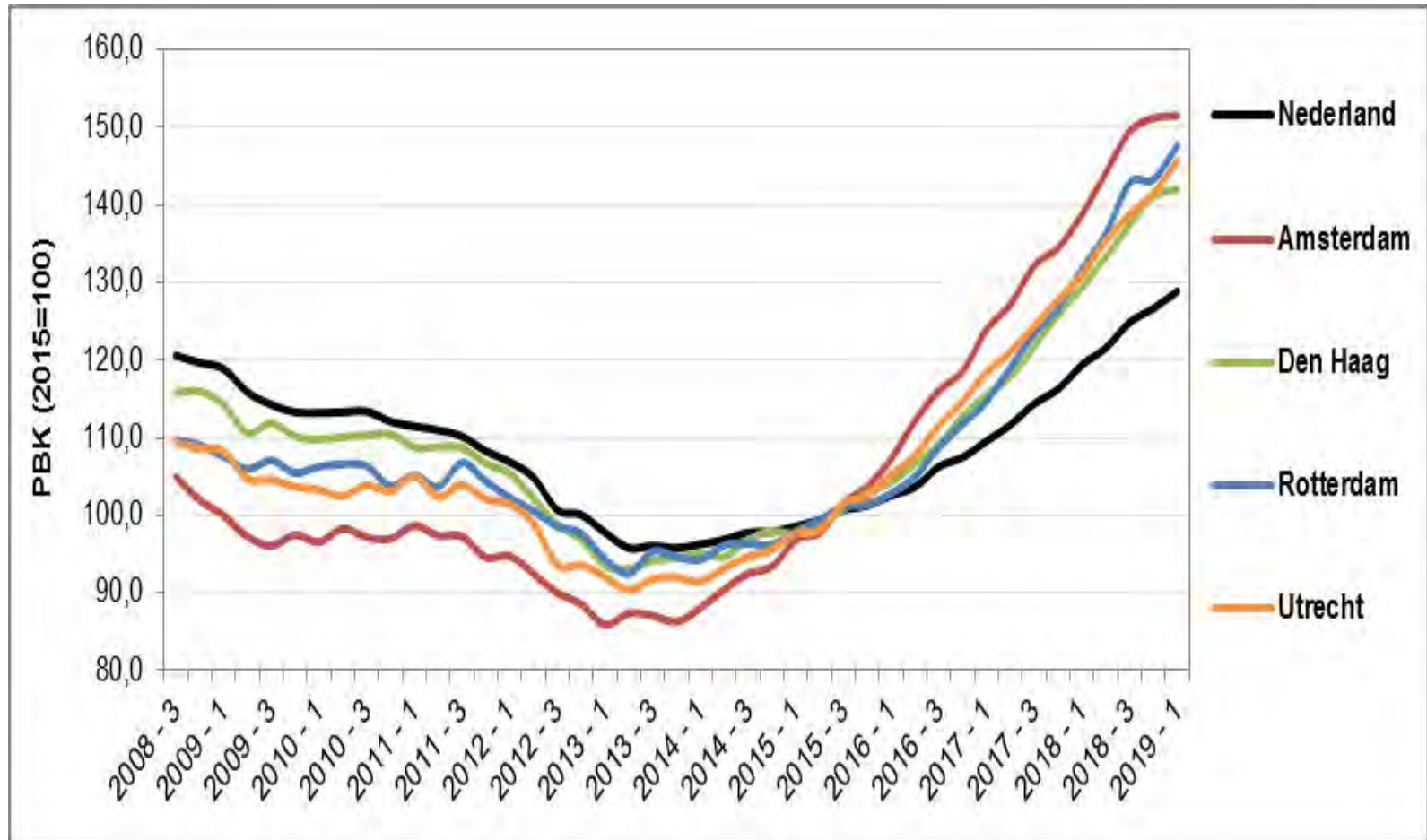
Bron: CBS/Kadaster

Prijsindex bestaande woningen per provincie 2008-2019 Q1

Bron: CBS/Kadaster

Prijsindex bestaande woningen in de vier grote steden 2008-2019 Q1

Bron: CBS/kadaster

Gevolgen van de verruiming

- Ontstaat er nieuw evenwicht in de overdrukgebieden?
- In welke mate en hoe lang is er nog sprake van een ripple effect?
- Welke fase volgt er op de stagnatiefase?
- Wat betekent prijsstabilisatie in combinatie met stijgende bouwkosten voor de locatieontwikkeling en met name in moeilijke dure locaties in de stad?
- Zet de stijging van het aantal bouwvergunningen door of was er sprake van het anticiperen op het gasloos bouwen?
- Wanneer keert de wal het schip in de productie van nieuwbouwwoningen (zeer dure appartementen in de stad)
- Hebben de millennials niets te klagen en kan de huidige generatie als verloren worden beschouwd?
- Komend jaar 5-10% minder transacties en prijsstijging 6-8%

Waar en wat gaan we bouwen?

Gewenst woonmilieu onder verhuisgeneigde 65-plussers naar huidig woonmilieu, 2018

		Woonmilieu van de gewenste woning (in 5 klassen)					Totaal
		centrum-stedelijk	buiten-centrum	groen-stedelijk	centrum-dorps	landelijk wonen	
		%	%	%	%	%	
Woonmilieu van de huidige woning (in 5 klassen)	centrum-stedelijk	83,7%	8,0%	1,8%	2,6%	3,8%	234.83
	buiten-centrum	5,1%	79,1%	5,7%	6,0%	4,2%	149.574
	groen-stedelijk	6,3%	9,0%	70,2%	7,7%	6,8%	53.659
	centrum-dorps	2,4%	2,1%	1,5%	87,6%	6,4%	146.906
	landelijk wonen	2,6%	5,4%	3,8%	16,2%	72,0%	49.146

Bron: WoON 2018, bewerking OTB

Huidige woning en gewenste woning beslist verhuisgeneigden naar eigendom en woningtype, 2018

Knarrenhof Zwolle

Tiny houses

Schiphol Stad
Kansrijk initiatief voor Nederland

Dilemma's woningbouwproductie

Dilemma's woningbouwproductie

- Geen consensus over omvang toekomstige woningvraag
- Veel weerstand tegen woningbouwproductie (insiders versus outsiders)
- Bouwcapaciteit sterk afgenomen en producenten voorzichtig
- Transformatie tot nu toe bescheiden en mogelijkheden worden kleiner
- Herontwikkeling bestaande stedelijke locaties duur en traag
- Veel verzet (o.a provincies) tegen woningbouw buiten bestaand stedelijk bezit
- Absorptievermogen van dure segment loopt tegen de grenzen aan
- Investeringscapaciteit mobiliteit onvoldoende afgestemd op woningbouw (MIRT biedt onvoldoende flexibiliteit)
- Niet alle beschikbare locaties worden benut (stalled locations)
- Grondeigenaren baseren hun handelen op potentiële grondwaarde en niet op actuele grondwaarde

Beleidsopties

- Landelijke regie bij woningbouwprogrammering; gemeente en marktpartijen komen er samen niet uit....
- Investeringsprogramma's voor transformatie bestaand stedelijk gebied
- Vereenvoudiging regelgeving (bv ladder duurzame verstedelijking)
- Goed residueel en transparant rekenen
- Naar prijs gedifferentieerd aanbod aanbieden (beperkt absorptievermogen duurdere segment)
- Innovaties in de bouw en toename conceptueel bouwen
- Beschikbaar stellen van locaties direct aan de stad bij OV knooppunten
- Kleiner bouwen
- Wetswijziging die corporaties gelijke kansen geeft in het middensegment
- Introductie bouwplicht/ afschaffen zelfrealisatie recht/ afnemen deel bestemmingswinst

EINDE

16-05-2019